

Mensen in de rij voor Fabel Friet voor een patatje met truffelmayonaise en Parmezaanse kaas (zie onderste foto) Foto Joris van Gennip voor de Volkskrant

Ten Eerste

8 juli 2025 | Pagina 3

🕒 5 min.

Frustratie om toerisme richt zich op patatzaak

Massatoerisme: Fabel Friet

Het Amsterdamse Fabel Friet ligt in de clinch met buurtbewoners wegens enorme rijen TikTokkers voor het populaire patatwinkeltje. Drie rechters buigen zich over de zaak, die symbool staat voor een groeiende frustratie over massatoerisme. 'Het past niet meer.'

ELSBETH STOKER

Met een mengeling van trots en stress kijken Abel Klatser (28) en Floris Feilzer (30) naar de gevel van Fabel Friet in de Runstraat, hartje Amsterdam. Gouden letters prijken op het raam van de kleine patatzaak, in de etalage liggen Agria-aardappels, binnen staan acht medewerkers te snijden en te frituren. Vijf jaar geleden openden ze hun zaak. 'We wilden gewoon frietjes bakken', zegt Feilzer.

Maar wat begon met 'een leuke zaak voor de buurt', groeide uit tot een TikTok-rage. Fabel Friet trekt mensen uit heel de wereld, vooral dankzij de huisgemaakte truffelmayonaise en rijkelijk met Parmezaanse kaas bestrooide patat.

Die populariteit heeft een keerzijde. Fabel Friet is een symbool geworden van massatoerisme. Bewoners van de populaire buurt Negen Straatjes en omliggende grachten zijn de lange rijen, zichzelf fotograferende toeristen en op friet azende meeuwen zat. Ze hebben de gemeente voor de rechter gedaagd. Wat hen betreft moet die ingrijpen en opnieuw naar de vergunning kijken. Het liefst zien ze de patatzaak vertrekken.

Uitgesteld

Aanvankelijk zou één rechter zich over de kwestie buigen, maar inmiddels is de zaak uitgesteld tot het najaar. Reden: de uitspraak kan verstrekkende gevolgen hebben, niet alleen voor Fabel Friet, maar ook voor vergelijkbare zaken. Daarom

zullen er drie rechters naar kijken. Deze rechtszaak is een testcase, aldus de bewoners.

'We slapen er slecht van', zegt Feilzer. 'Het is gewoon een mooi product, iedereen vindt het lekker', voegt Klatser toe. Tijdens corona begonnen de twee Amsterdammers hun eigen zaak, en twee jaar later ('op Goede Vrijdag') was de eerste TikTok-rij een feit.

Inmiddels staat die rij er elke dag, geregeld tot op de brug van de Keizersgracht ernaast. Speciaal aangestelde 'crowdmanagers' zien erop toe dat de klanten achter een koord wachten. Ze manen hen door te lopen zodra het kan. Even verderop maken twee mensen een selfie met hun patat. Een hongerige eend waggelt op een etend meisje af.

'We hebben elke dag drie crowdmanagers, in het weekend vier', zegt Feilzer. 'En via een stichting huren we dagelijks daklozen in die afval prikken en vuilnisbakken legen. Wij willen natuurlijk ook overlast voorkomen.'

Dat de twee ondernemers van goede wil zijn, daar twifelen de gefrustreerde buurtbewoners niet aan. Vijf van hen hebben zich verzameld in café De Doffer, dat uitkijkt op Fabel Friet. Dingeman Coumou heeft na veertig jaar het gevoel dat hij 'zijn buurt is kwijtgeraakt' aan toeristen die na een flitsbezoek afval achterlaten. Diederick Habermehl, die er vijf jaar woont, is genuanceerder. 'Ik merk nog wel saamhorigheid in de buurt, en met wat levendigheid is niets mis.'

Meeuwenpoep

Over één ding zijn de vijf het roerend eens: de grens van het toerisme is bereikt. 'Het past niet meer.' Het zijn vooral de grote aantallen waaraan ze zich storen, mensen die midden op straat blijven staan terwijl fietsers eromheen slalommen, en Fabel Friet-klanten die hun patat opeten in hun portieken.

Zo maakte Jan van den Berg meerdere keren mee dat mensen tegen zijn voordeur leunen om te schuilen als het regent. 'Dan open je nietsvermoedend de deur en dan valt, zo, hopsa, een toerist met zijn patat naar binnen.'

En moet je dit zien, vervolgt hij terwijl hij zijn telefoon erbij pakt. Zijn buurtgenoten buigen over het cafétafeltje. Op de foto's is een autoruit te zien met grote, witgele, aangekoekte klodders. 'Getver', klinkt het in koor.

Van den Berg: 'Meeuwenpoep. We moesten hard schrobben.' Coumou: 'Friet is niet gezond voor die beesten.' Wat de bewoners betreft legt de kleine patatzaak een te grote druk op de publieke ruimte. 'Het leefklimaat wordt aangetast', zegt bewoner Niek van der Heijden.

Het is niet het enige protest tegen massatoerisme. In 2021 dwong burgercollectief 'Amsterdam heeft een keuze' via een petitie af dat de gemeente moet ingrijpen als het aantal toeristische overnachtingen boven de twintig miljoen uitkomt. En hoewel er al tal van maatregelen zijn genomen (verhoogde toeristenbelasting, een rem op het aantal hotelbedden, het weren van cruiseschepen), blijven de toeristen en dagjesmensen komen. In 2024 telde de stad bijna 23 miljoen toeristenovernachtingen.

Volgens wethouder Sofyan Mbarki (Economische Zaken) hebben de maatregelen een remmend effect. Maar de verwachting blijft dat het aantal toeristen verder zal stijgen, schreef hij vorige week woensdag aan de gemeenteraad. Wat Jasper van Dijk van Amsterdam heeft een keuze betreft moet de gemeente daarom steviger ingrijpen. 'En dat willen we via de rechter afdwingen.'

Tolerantie

Daar hopen de buurtbewoners in café De Doffer met hun eigen rechtszaak ook op. Alleen, hoe doe je dat? 'We willen zowel een leefbare als een levendige stad', aldus een woordvoerder van stadsdeel Centrum. 'We zijn dus continu op zoek naar een balans. We begrijpen de bezwaren, maar tegelijk denkt Fabel Friet goed met ons mee. De ondernemers hebben zelfs hun menu aangepast zodat de rij sneller kan doorlopen. En wat is het alternatief? Liever Fabel Friet dan de zoveelste souvenirzaak.'

Abel Klatser bekruipt soms het gevoel dat ze het sowieso niet goed kunnen doen. 'De tolerantie is door al die drukte in de stad afgenomen.' Laatst kwam een buurtbewoner op hem af. 'Ze zei: verderop is een vuilnisbak ontploft. Ik liep met haar mee en heb het opgeruimd. Maar zat er een frietbakje van ons in? Nee.'